

1914 BURDUR DEPREMİ İLE İLGİLİ BİR HATIRA

Osman KOÇIBAY*

Bu yazımızda kendisi hakkında bilgi edinemediğimiz, ancak Burdur'un 1914 – 1925 yılları arasındaki tarihine ışık tutacağını düşündüğümüz Mahmut Efendi'nin "Safahat-ı Hayat" isimli hatıratında 1914 Burdur Depremi ile ilgili yaşadıklarını bulacaksınız.

Büyük bir bölümü 1. derecede deprem bölgesi olan Burdur'da, bilinen ilk deprem 1510 tarihinde meydana gelmiştir. Bu tarihten 21 Eylül 1330 (4 Ekim 1914) tarihine kadar Burdur ve çevresinde meydana gelen depremler fazla tahripkâr olmamıştır.

4 Ekim Pazar gecesi saat 18:30 sıralarında 7.1 şiddetinde meydana gelen deprem, Burdur ve Isparta'da etkili olmuş, çok sayıda insanın ölümüne ve binanın yıkılmasına neden olmuştur. Depremden sonra 3 gün boyunca 467 artçı deprem daha olmuştur¹. Resmi kayıtlara göre Burdur Merkez'de 501, köylerinde 156, toplamda 657 kişi enkaz altında kalarak yaşamlarını yitirmişlerdir². 110 kişi enkaz altından sağ olarak kurtarılmıştır.

Resmi Kayıtlara Göre 1914 Burdur Depremi'nde Enkaz Altında Kalarak Vefat Edenlerin Mahalle ve Köylere Göre Dağılımı

Mahalleler

Dere Mahallesi	: 5
Ermeni Mahallesi	: 7
Hecin Mahallesi	: 15
Rum Mahallesi	: 42
Kuyu Mahallesi	: 2
Üçdibek Mahallesi	: 37
Derslik Mahallesi	: 15
Hacı Ahmet Mahallesi	: 8
Karasenir Mahallesi	: 19
Burç Mahallesi	: 10
Yoğurtçu Mahallesi	: 22
Yenice Mahallesi	: 44
Hacı Ömer Mahallesi	: 39
Divanbaba Mahallesi	: 11
Cami-i Kebir Mahallesi	: 21
Şeyh Sinan Mahallesi	: 37
Hacı İbrahim Mahallesi	: 17
Manastır Mahallesi	: 14

* Antalya/Korkuteli Büyükköy İlköğretim Okulu Müdürü

Web: www.kocibay.net, www.cercin.tr.cx

E-Posta: kocibay@hotmail.com, kocibay@gmail.com

¹ Böcüzade Süleyman Sami, "Isparta Tarihi" (Çeviren: Dr. Suat SEREN), Serenler Yayınları, İstanbul 1983, s. 310

² Bu bilgiler Burdur Merkez İlçe 2 No'lu Ölüm Vukuat Defteri'nden elde edilmiştir.

Recep Mahallesi	: 15
Hamidiye Mahallesi	: 121
TOPLAM	: 501

Köyler

Giresun Köyü ³	: 7
Askeriye Köyü	: 7
Kışla Köyü	: 49
Kurna Köyü	: 17
Kuruçay Köyü	: 7
Büğdüz Köyü	: 68
Çendik Köyü	: 1
TOPLAM	: 156
GENEL TOPLAM	: 657

SAFAHAT-I HAYAT (MAHMUT EFENDİ'NİN TERCÜME-İ HAL NOT DEFTERİ)'TA 1914 BURDUR DEPREMİ

Sayfa 1

Sene 1330

330= Hareket-i Arz =330 Eylül

330 dâhilinde Isparta'da ve Burdur'un sair karyelerinde hareket-i arz vukua gelmiştir. Burdur'da heman hanelerin bazısına garib "rahne-i endam" oldu. Ve Nefs-i Burdur dâhilinde sekene-i ahalisinden 800 nüfus telefatı olmuştur. Ve bu hareket-i arzında merhum "Kamile Yengem" enkaz altında kaldı. Ve ben dahi heman heman enkaz altında kalıyordum. Şöyle ki: Saat altı raddelerinde idi. Amucamın Ahmed'le "ud" çalıyordum. Uykum geldi. Ben orta odaya yatmağa gittim. Ve hemşirem dahi Osman Amuca'mızın hanesinde yatıyordu. Uykuya yattıktan

Sayfa 2

bir saat sonra fevkalade bir gürültü ve patırtı koptu. Ben zan ediyorum ki kıyamet kopuyor. Ve ben zan ediyorum ki kâfir düşman memleketimizi istila ile haneleri yıkıyor gibi bir takım dehşetengiz hadise tasavvur ve tahmin ediyorum. Ve aynı zamanda yatak içinde korkuyorum ve terliyordum. Duvarın sıvaları hep üzerime dökülmüş, ben altında adeta titriyordum. Fakat hiç hatırımda "hareket-i arz" yoktu. Çünkü bu zamana kadar hareket-i arzın nasıl ve ne olduğunu bilmiyordum. Dinledim, dinledim, dinledim! Evler yıkılıyor, camlar kırılıyor. Bütün millet, Burdur şehri feryad ve figan içinde.

Sayfa 3

³ Giresun (Yeni ismi Gelincik, halk arasındaki ismi Geresin) Köyü 1963 yılında yapılan halkoylaması sonucunda Isparta iline bağlanmıştır.

Ve yine can kulağıyla dinliyorum: Evlerin çatıları çivilerden ayrılıyor. Gacirt gacirt sadaları Burdur'u titretiyor. Burdur'u bile değil, bütün insanları titretiyordu. Sonra sada-i dehşetle yere düşüyordu. Sonra hemşirem feryad-ı figanla heman

- Kalk kardeşim! Hareket-i arz oluyor,
dedi.

Hareket-i arz oluyor. Yerler mi yıkılıyor? diye heman yatağımdan fırlayarak fesimi giydim. Ve kapıdan dışarıya çıktım. Heman yattığım ev (okunamadı) karşısında. Kapıdan çıktıktan sonra dört tarafa nazar eyledim. Mehbut-i (okunamadı) kaldım.

Sayfa 4

Bu zaman herkes baş başa, can cana idi. Her tarafta off... Annemi aldurdım, kardeşimi aldurdım... Off... Yavrum... diye bir gürültü, her tarafımızdan (okunamadı) sadalar işitiliyordu. Ba'de amucam hanesinde ve hemşirem olduğu halde amucam Hüsnü Bey hanesine vardık ve orada nacar sabahladık. Ertesi gün artık vefat edenler, (okunamadı) mahsusa taşınmaya başladı. Ama nasıl taşıyorlar!.. Tabut ve teneşir yok. Herkes tabut yerine pencereler, dört dilme üzerine konmuş iki tahtadan ibaret olarak üzerine ölü koyarak taşıyorlardı...

Sözlük:

Hareket-i Arz: Deprem

Karye: Köy

Mehbut: Korkudan şaşırılmış

Na-çar: Çaresiz, mecbur kalmış

Nefs-i Burdur: Burdur merkezi

Safahat-ı Hayat: Yaşamın dönemleri

Sair: Diğer

Sekene-i ahali: Oturanlar, ikamet edenler

Rahne-i endam: Yıkık